ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ

УДК 657.6: 339.543:336.2(477)
DOI: https://doi.org/10.32782/2708-0366/2025.23.12

Гайдучок Т.С.
кандидат економічних наук, доцент,
Поліський національний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0002-0190-3872
Вітер С.А.
кандидат педагогічних наук, доцент,
Поліський національний університет
ORCID: https://orcid.org/0000-0003-4350-8077
Дем'янишина О.А.
кандидат економічних наук, доцент,
Уманський державний педагогічний університет
імені Павла Тичини
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-9820-8878

Haiduchok Tetyana, Viter Svitlana
Polissia National University
Demianyshyna Olesia
Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University

МИТНИЙ ПОСТ-АУДИТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ МИТНОГО КОНТРОЛЮ В УКРАЇНІ

CUSTOMS POST-AUDIT AS A TOOL TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF CUSTOMS CONTROL IN UKRAINE

У статті розглянуто сутність та ключові функції митного пост-аудиту як важливого інструменту підвищення ефективності митного контролю в Україні. Зокрема, визначено його роль у забезпеченні дотримання митного законодавства, покращенні прозорості митних процедур, а також зменшенні рівня правопорушень у сфері зовнішньоекономічної діяльності. Оцінено вплив митного пост-аудиту на управління митними ризиками, виокремлено основні виклики та можливості, пов'язані з його впровадженням. Проведено SWOT-аналіз факторів, що впливають на розвиток митного пост-аудиту в Україні. Визначено сильні та слабкі сторони, можливості та загрози його реалізації, що дозволяє глибше зрозуміти перспективи та перешкоди, які можуть виникнути на цьому шляху. Досліджено перспективи інтеграції митного пост-аудиту в загальну систему митного контролю. Ця інтеграція має на меті підвищення ефективності діяльності митних органів, спрощення процедур для добросовісних суб'єктів господарювання, а також створення більш прозорого та відкритого середовища для зовнішньоекономічної діяльності в Україні.

Ключові слова: *митний пост-аудит, митний контроль, ризик-орієнтований підхід, інформаційні технології, митні правопорушення.*

The article provides a thorough analysis of customs post-audit as a key mechanism for improving the efficiency of customs control in Ukraine. Its essence, main tasks and functions in the context of modern challenges of customs administration are considered. The role of post-audit in ensuring compliance with customs legislation, increasing the transparency of customs procedures, reducing the number of offenses in the field of foreign economic activity and preventing customs duty evasion is outlined. The author

assesses the impact of customs post-audit on the customs risk management system and the efficiency of customs authorities. The main challenges accompanying its implementation are highlighted. A SWOT analysis of the factors determining the effectiveness of customs post-audit in Ukraine is carried out. Its strengths and weaknesses, prospects for development and potential threats are identified, which allows forming a strategic vision of the directions of improvement of this instrument. The results of the SWOT analysis indicate the need to implement comprehensive measures to improve the efficiency of customs post-audit in Ukraine. It is important to develop innovative approaches, improve staff skills and introduce modern technologies, which will have a positive impact on strengthening the economic security of the State. The article explores the possibilities and prospects for integrating customs post-audit into the overall system of customs control aimed at improving the efficiency of customs authorities, creating favorable conditions for bona fide business entities and improving the investment climate in the country. The author emphasizes the need to develop a risk-oriented approach to customs control, which involves a transition from total customs control to selective inspection based on risk analysis. The prospects for its integration into the general system of customs control are investigated, which will help to increase the efficiency of customs authorities, simplify procedures for bona fide business entities and create a transparent and open environment for foreign economic activity in Ukraine.

Keywords: *customs post-audit, customs control, risk-based approach, information technology, customs offenses.*

Постановка проблеми. В Україні, з огляду на зростаючий обсяг зовнішньоекономічної діяльності, ефективність митного контролю стає ключовим фактором забезпечення національної економічної безпеки, протидії контрабанді та шахрайству, а також наповнення державного бюджету. Однак існуюча система митного управління стикається з численними викликами, такими як недостатня прозорість процедур, ризики корупції, брак сучасних технологій та обмежена обізнаність учасників зовнішньоекономічної діяльності.

У період війни, коли країна зіштовхується з суттєвими викликами та обмеженнями, митний пост-аудит набуває ще більшої значущості для забезпечення економічної безпеки та стабільності. В таких умовах діяльність митних органів і здійснення пост-аудиту мають свої специфічні аспекти та вимагають адаптації до швидко змінюваних обставин. Проведений аналіз основних результативних показників аудиторської діяльності та стану ринку аудиторських послуг показав, що в цілому ринок аудиторських послуг суттєво потерпає від істотних змін, які мають місце в Україні [3].

У цьому контексті митний пост-аудит виступає важливим інструментом, що суттєво може підвищити ефективність митного контролю, проте його реалізація в Україні потребує комплексного підходу та усунення існуючих бар'єрів. Невизначеність у правозастосуванні, а також брак стимулів для підприємств, які мають можливість впроваджувати інновації в митні процедури, ставлять під загрозу не тільки результати діяльності митних органів, але й загальну економічну стабільність країни.

Таким чином, постає необхідність дослідити шляхи інтеграції митного пост-аудиту в систему митного контролю для підвищення його ефективності та прозорості. У підсумку митні органи зможуть оперативніше та ефективніше реагувати на ризики й виклики, що виникають у динамічному середовищі міжнародної торгівлі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика митного пост-аудиту як інструменту підвищення ефективності митного контролю привертає увагу багатьох науковців, зокрема О. Гончарук [8], М. Харкавого [4], І. Співак [1, 6], В. Єдинак [11], Т. Єдинак [11], О. Вакульчик [9], Т. Рудої [16], С. Капітанець [16], М. Бортнікової [7], Ю. Єдинак [12], О. Сливки [13] та інших.

У науковій літературі висвітлюються різні аспекти цього питання, зокрема правові, організаційні, економічні та технологічні підходи до вдосконалення митного пост-аудиту. Аналізується його роль у реформуванні митної системи, досліджуються проблеми імплементації міжнародних стандартів та шляхи підвищення ефективності митного контролю. Окрему увагу приділяють удосконаленню нормативно-правової бази та впровадженню цифрових технологій у процес пост-аудиту.

Водночас низка проблем залишається недостатньо дослідженою. Зокрема, потребують подальшого аналізу питання інтеграції аналітичних систем у митний контроль,

оцінки ефективності ризик-орієнтованого підходу та впливу цифровізації на процес пост-аудиту. Крім того, необхідне детальне вивчення міжнародного досвіду та його адаптація до українських реалій.

Таким чином, митний пост-аудит є актуальним напрямом досліджень, що потребує подальшого наукового обґрунтування та практичного вдосконалення.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження значущості та функціонального призначення митного пост-аудиту як ефективного інструменту митного контролю в Україні, з'ясування його впливу на дотримання митного законодавства, оцінка митних ризиків і забезпечення економічної безпеки держави, а також розробка шляхів вдосконалення пост-аудиту для підвищення ефективності митного адміністрування.

Виклад основного матеріалу. Митний пост-аудит являє собою перевірку діяльності учасників ЗЕД, що здійснюється після завершення митного оформлення [1]. Такий підхід дозволяє зменшити адміністративне навантаження на митні органи та суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД), зосереджуючи основну увагу на аналізі ризиків і виявленні порушень.

За Міжнародною конвенцією про спрощення і гармонізацію митних процедур (Кіотською конвенцією), митний аудит є формою митного контролю, що здійснюється митними органами з метою перевірки правильності та достовірності інформації, наведеної в митних деклараціях [2].

Відповідно до норм права та практики країн Європейського Союзу, митний пост-аудит спрямований на виконання таких завдань:

– контроль за імпортом після випуску товарів у вільний обіг;

– нагляд за пільговими режимами (такі як транзит, зберігання вантажів на митних складах, переробка на митній території, тимчасове ввезення тощо);

– перевірку системи управління операторів, внутрішніх процедур і механізмів, які вони використовують для обліку даних, що стосуються експортних чи імпортних товарів;

– проведення попереднього аудиту/перевірки економічних операторів для надання права на користування пільговими процедурами та режимами (наприклад, спрощені процедури транзиту чи декларування) [4].

І. В. Співак [6] стверджує, що основними завданнями митного пост-аудиту є «скорочення часу на митне оформлення при одночасному забезпеченні надійної системи митного контролю зовнішньоекономічних операцій, а також підвищення рівня надходжень до бюджету через сплату мита та податку на додану вартість».

Державна митна служба з лютого 2024 року розпочала пілотний проєкт із здійснення пост-митного контролю. Його реалізація передбачає перевірку даних, зазначених у митній декларації, а також супровідних документів [5]. Основні напрями пост-митного контролю зображено на рис. 1.

Визначені завдання сприяють належному управлінню митними операціями та дотриманню законодавства в сфері міжнародної торгівлі. Пілотний проєкт пост-митного контролю є важливим кроком до підвищення прозорості митних процедур, проте його ефективність значною мірою залежить від чіткості методології та належного ресурсного забезпечення. Без детального регламентування й механізму контролю існує ризик формального підходу до перевірок, що може знизити результати ініціативи.

Незважаючи на різноманіття термінів, таких як «пост-аудит», «пост-контроль», «пост-очищення», а також «пост-аудит після очищення», сутність усіх цих понять, на думку вітчизняних науковців [6, 7], полягає в мінімізації «пропускних» митних процедур, які є достатніми для здійснення митного контролю.

Це досягається шляхом проведення інтенсивних перевірок суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності після митного оформлення та випуску товарів.

Для забезпечення більшої зручності в аналізі, зведемо визначення терміну «митний пост-аудит» до табл. 1.

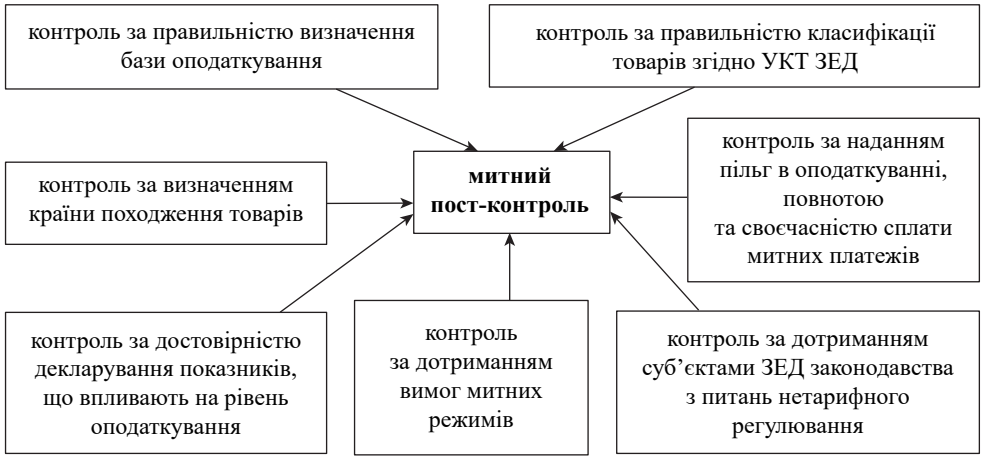

Рис. 1. Напрями здійснення пост-митного контролю
Джерело: сформовано авторами за [5]

Таблиця 1

Варіативність трактування поняття «митний пост-аудит»

№ з/п	Дослідник	Визначення
1	2	3
1	Гончарук О. А. [8]	митний пост-аудит – система обов'язкових контрольних дій (із застосуванням методів документального та фактичного контролю) з перевірки законності, доцільності, достовірності інформації, наданої суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, що перевіряється під час здійснення митного контролю, а також законності та правильності дій посадових осіб (представників) суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності
2	Вакульчик О. М., Кнішек О. О. [9]	постмитний контроль – система заходів, методів та прийомів, які використовують посадові особи митних органів під час організації та проведення на основі методів аудиту контролю законності, повноти й достовірності відображення зовнішньоекономічних операцій у системі бухгалтерського обліку і звітності, правильності нарахування та своєчасності сплати митних податків і платежів підприємствами-суб'єктами ЗЕД до державного бюджету
3	Співак І. В. [1]	митний пост-аудит – перевірка діяльності учасників зовнішньоекономічної діяльності, що здійснюється після завершення митного оформлення
4	Закон України «Про приєднання України до Міжнародної конвенції…» [10]	митний пост-аудит – це форма митного контролю, яка здійснюється митними органами для перевірки правильності бухгалтерських документів, рахунків, систем управління бізнесом після завершення митного оформлення у митних деклараціях, шляхом вивчення бухгалтерських документів, рахунків, систем управління бізнесом після завершення митного оформлення
5	Єдинак Т. С., Єдинак В. Ю. [11]	пост-митний контроль є однією з форм митного контролю, яка здійснюється митними органами з координацією з іншими органами виконавчої влади на основі методів аудиту з метою перевірки правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них даних шляхом перевірки будь-яких документів і відомостей, які стосуються даних товарів або комерційних операцій, проведених до або після випуску товарів, у яких дані товари брали участь, з метою недопущення порушень митного законодавства.

Продовження таблиці 1

1	2	3
6	Харкавий М. [4]	митний пост-аудит є особливою формою митного контролю зовнішньоекономічних операцій платника податку після завершення митного оформлення. Займає важливе місце при застосуванні системи управління митними ризиками та є важливим напрямком розбудови митної справи в контексті підвищення ефективності діяльності митних органів
7	Івашова Л. М., Єдинак Т. С. та Єдинак В. Ю. [12]	митний пост-аудит є різновидом зовнішнього загальнодержавного контролю, що здійснюється спеціальними органами державної влади – митними органами – після завершення процедури митного контролю та митного оформлення випущених в обіг товарів
8	Сливка О. [13]	пост-митний контроль є однією з форм митного контролю, яка здійснюється митними органами з координацією з іншими органами виконавчої влади на основі методів аудиту з метою перевірки правильності заповнення декларацій на товари та достовірності зазначених у них даних шляхом перевірки будь-яких документів і відомостей, які стосуються даних товарів або комерційних операцій

Джерело: сформовано авторами

Досліджуючи тлумачення терміну «митний пост-аудит» різними науковцями, можна виділити кілька основних аспектів, що визначають це явище (рис. 2). По-перше, митний пост-аудит є формою контролю, яка застосовується після митного оформлення товарів, як підкреслюють вчені.

По-друге, дослідники, такі як О. М. Вакульчик та О. О. Кнішек [9], вказують на використання аудиторських методів при проведенні пост-аудиту, що вказує на професіоналізм підходу. По-третє, акцент на перевірці бухгалтерських документів та обліку є значущим, оскільки точність фінансових розрахунків є важливою для оцінки правильності митних процедури відповідно до визначень, наведених у законодавстві. Також, зважаючи на контроль відповідності митному законодавству, митний пост-аудит здійснюється для недопущення порушень, про що наголошують різні дослідники.

Крім того, Харкавий М. [4] вказує на суттєве значення митного пост-аудиту у виявленні та управлінні митними ризиками, підкреслюючи його зв'язок із системою

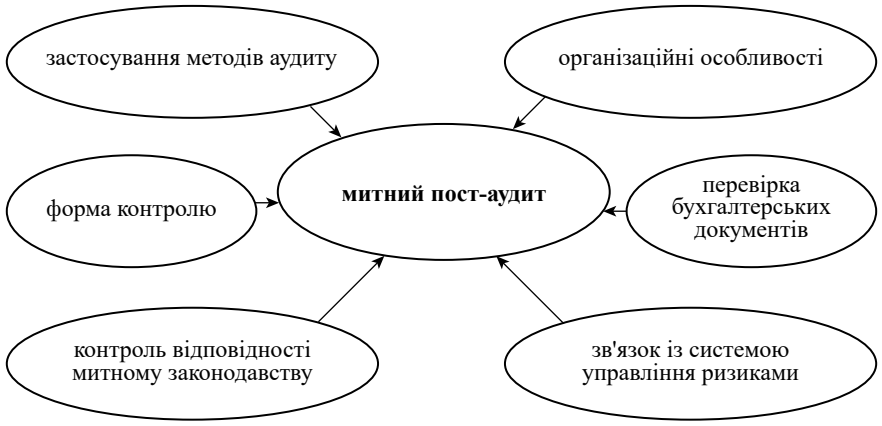

Рис. 2. Множинність інтерпретацій поняття «митний пост-аудит»
Джерело: сформовано авторами

управління ризиками. Нарешті, митний пост-аудит визначається як один із видів загальнодержавного контролю, що здійснюється спеціальними органами державної влади, згідно з організаційними особливостями, окресленими Л. М. Івашовою та іншими дослідниками [12].

Таким чином, наразі митний пост-аудит являє собою активні дії, що розвиваються та реалізуються, виконуючи важливу роль у становленні митної системи країни. Ці процеси забезпечують встановлення стандартів контролю за дотриманням митного законодавства, підвищують ефективність взаємодії між митними органами та економічними операторами. Завдяки вчасному виявленню порушень і забезпеченню прозорості митних процедур, митний пост-аудит сприяє зміцненню довіри до митної системи та залученню інвестицій в економіку країни. Наприклад, за даними [14], виявлено схему, завдяки якій було ухилено від сплати митних платежів на суму 4,8 млн грн під час імпорту вагонів, і такі випадки не є поодинокими.

Підсумовуючи, представимо авторське визначення терміну «митний пост-аудит» як систему заходів, що здійснюються митними органами після завершення митного оформлення товарів. Основною метою цього процесу є перевірка відповідності зовнішньоекономічних операцій вимогам митного законодавства, правильності заповнення митних декларацій, достовірності наданих відомостей і фінансової звітності підприємств, а також оцінка митних ризиків для забезпечення економічної безпеки держави.

Митний пост-аудит виконує ключову роль у забезпеченні дотримання законодавства та ефективності митних процедур. Його значення полягає у спрощенні митного оформлення та підвищенні рівня контролю за зовнішньоекономічними операціями. В цьому контексті слід розглянути і функції митного пост-аудиту (рис. 3).

Отже, завдяки цим функціям, митний пост-аудит сприяє підвищенню прозорості митних процесів, скороченню часу на їх оформлення та забезпеченню стабільних надходжень до державного бюджету.

Пост-аудит є інструментом митного контролю, який має значний вплив на дотримання митного законодавства та управління митними ризиками. Його роль можна оцінити через кілька ключових аспектів (рис. 4).

Отже, пост-аудит не лише актуальний для дотримання митного законодавства, а й слугує ефективним інструментом для управління митними ризиками. Відповідно до вимог Кіотської конвенції, управління ризиками є основним принципом сучасних методів митного контролю, що дозволяє оптимально використовувати ресурси митних органів без зниження ефективності контролю. Це включає систематичне виявлення ризиків, зокрема через вибіркові перевірки, а також вжиття необхідних заходів для мінімізації впливу ризиків ЄС [15]. Впровадження та вдосконалення цих практик можуть суттєво покращити стан митної системи в Україні, забезпечуючи її функціонування на високому рівні відповідно до сучасних міжнародних стандартів.

Митний пост-аудит є ключовим елементом системи митного контролю, який сприяє дотриманню законодавства та захисту економічних інтересів держави. Однак існують певні виклики, що потребують уваги для забезпечення надійної та безперебійної роботи цієї системи. Застосування SWOT-аналізу допомагає кращому усвідомленню окреслених аспектів та розробці стратегії, спрямованої на максимізацію сильних сторін (Strengths) і можливостей (Opportunities), а також на мінімізацію слабких сторін (Weaknesses) і загроз (Threats), що особливо актуально в умовах воєнного стану (табл. 2).

Отже, митний пост-аудит на українських митницях стикається з певними викликами та можливостями. Застосування SWOT-аналізу дозволяє докладніше розглянути сильні та слабкі сторони, а також виявити потенційні можливості та загрози. На нашу думку, це допоможе митним органам розробити комплаєнс-стратегії, які сприятимуть підвищенню ефективності митного контролю та мінімізації ризиків.

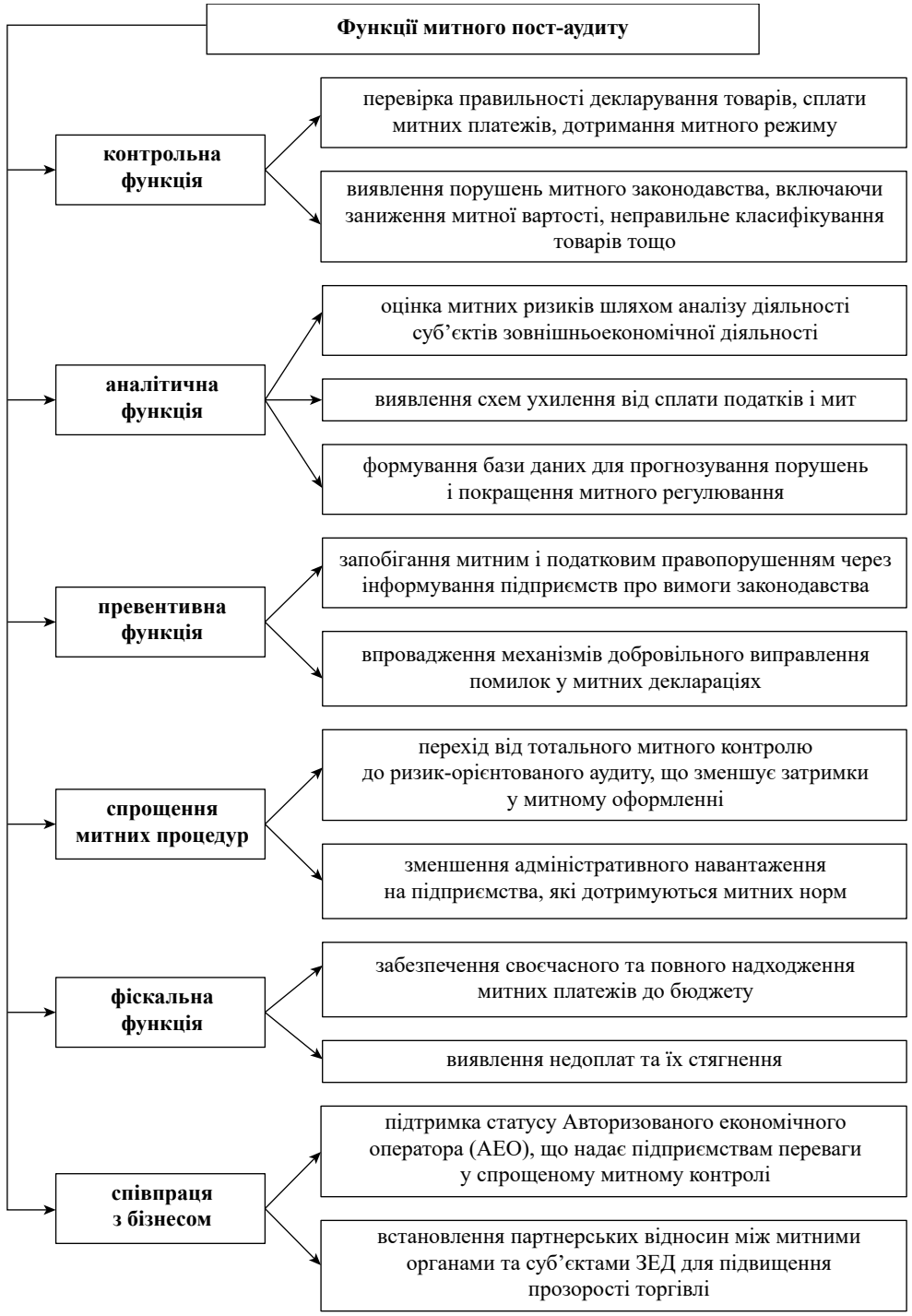

Рис. 3. Функції митного пост-аудиту

Джерело: сформовано авторами

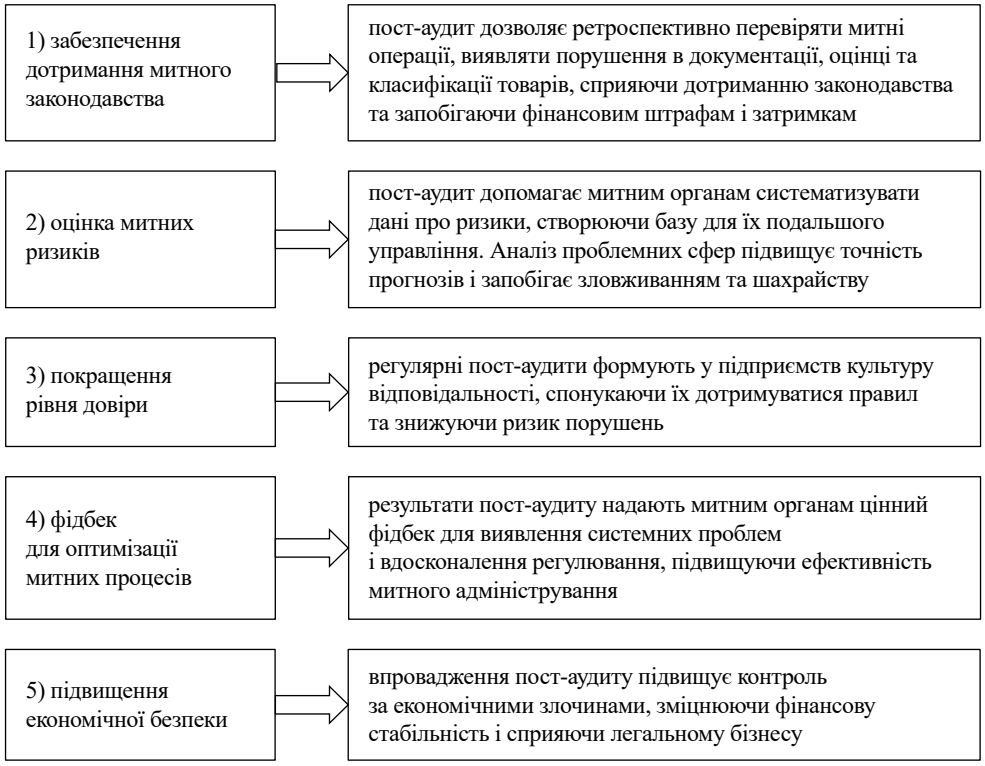

Рис. 4. Важливість пост-аудиту у митному контролі
Джерело: сформовано авторами

Результати SWOT-аналізу вказують на необхідність впровадження комплексних заходів для покращення ефективності митного пост-аудиту в Україні. Важливо розвивати інноваційні підходи, підвищувати кваліфікацію персоналу та впроваджувати сучасні технології, що матиме позитивний вплив на зміцнення економічної безпеки держави.

Митний пост-аудит є інструментом модернізації митного контролю, що дозволяє здійснювати перевірку після випуску товарів у вільний обіг. На відміну від традиційного митного огляду, який відбувається на кордоні, пост-аудит зосереджується на аналізі фінансової та митної документації, діяльності підприємств та дотриманні законодавчих норм уже після завершення митних процедур. Це знижує адміністративне навантаження на бізнес та забезпечує більш гнучкий і ризик-орієнтований підхід до контролю.

Інтеграція митного пост-аудиту у систему митного контролю спрямована на вирішення низки актуальних проблем, зокрема: зменшення часу митного оформлення, що позитивно впливатиме на логістичні процеси; підвищення рівня виявлення порушень, оскільки аудит дозволяє глибше аналізувати діяльність компаній і виявляти приховані схеми ухилення від сплати митних платежів; мінімізацію корупційних ризиків, оскільки контроль здійснюється вже після митного оформлення, знижуючи вплив людського фактора на процес прийняття рішень.

Інтеграція митного пост-аудиту в систему митного контролю передбачає застосування системи управління ризиками, яка дозволяє зосередити ресурси митних органів на найбільш ризикових суб'єктах ЗЕД. Це означає, що замість вибіркових або суцільних перевірок, аудит буде спрямований на компанії та операції, що мають підвищений ризик порушень.

Таблиця 2

SWOT-аналіз факторів митного пост-аудиту

	Фактори	Оцінка факторів		Фактори	Оцінка факторів
Сильні сторони (S)	підвищення ефективності митного контролю	пост-аудит дозволяє ретельно перевіряти діяльність імпортерів та експортерів після випуску товарів, що підвищує прозорість	**Слабкі сторони (W)**	високі вимоги до компетенції інспекторів	необхідність висококваліфікованих кадрів збільшує витрати на навчання та підготовку персоналу
	зменшення корупційних ризиків	контроль після розмитнення мінімізує ризики корупційних схем на етапі митного оформлення		трудомісткість і тривалість перевірок	процес аудиту може бути довготривалим, що створює навантаження на митні органи та бізнес
	зручність для бізнесу	підприємства можуть швидше оформлювати товари без затримок на кордоні, що прискорює логістику		недостатня автоматизація	відсутність сучасних цифрових рішень уповільнює аналіз даних та ускладнює перевірку документації
	можливість глибокого аналізу	дозволяє виявляти схеми ухилення від податків та митних платежів, що неможливо зробити на етапі первинного контролю		можливість ухилення від відповідальності	деякі підприємства можуть змінювати юридичні особи або ліквідуватися, щоб уникнути відповідальності
Можливості (O)	впровадження сучасних IT-рішень	автоматизація процесів і використання Big Data дозволить значно прискорити аудит	**Загрози (T)**	труднощі у виявленні складних схем ухилення	використання офшорів та багаторівневих схем може ускладнювати ідентифікацію порушень.
	співпраця з міжнародними організаціями	обмін даними з іншими країнами допоможе ідентифікувати порушення в міжнародній торгівлі		нестабільне законодавство	часті зміни митних правил створюють правову невизначеність для бізнесу та інспекторів
	розвиток ризик-орієнтованого підходу	фокусування на найбільш ризикових підприємствах зменшить витрати ресурсів на непотрібні перевірки		недостатнє фінансування митних органів	брак ресурсів може знизити ефективність перевірок та оновлення технічної бази
	підвищення рівня відповідальності бізнесу	посилення контролю стимулює підприємства до дотримання митних правил і сплати податків		опір бізнесу	деякі підприємства можуть приховувати документацію або відмовлятися від співпраці з митними органами

Джерело: сформовано авторами

Для підвищення ефективності митного пост-аудиту необхідно впроваджувати сучасні аналітичні платформи та великі дані (Big Data), що дозволять: швидко аналізувати великі масиви інформації про імпортно-експортні операції; співставляти фінансову звітність підприємств із митною документацією; прогнозувати можливі ризики порушень на основі попередніх перевірок.

Використання технологій штучного інтелекту вплине на вдосконаленню аналітичних методів митного контролю та прискоренню процесу аудиту.

Забезпечення ефективного митного пост-аудиту вимагає активної співпраці з міжнародними митними службами та організаціями, такими як Всесвітня митна організація (ВМО) та митні органи ЄС. Обмін інформацією про транскордонні операції дозволить знизити ризик незаконного імпорту та експорту товарів, покращити боротьбу з контрабандою та митними правопорушеннями.

Створення єдиної електронної бази даних, що міститиме інформацію про митні декларації, фінансові операції підприємств, історію перевірок та ризикові профілі суб'єктів ЗЕД, дозволить митним органам оперативно виявляти невідповідності та ухилення від сплати митних платежів.

Для успішної інтеграції митного пост-аудиту необхідно гармонізувати національне митне законодавство з міжнародними стандартами та найкращими практиками шляхом удосконалення законодавчих механізмів для розширення повноважень митних органів у проведенні пост-аудиту, створення чітких критеріїв для відбору підприємств для перевірки, встановлення відповідальності за ненадання необхідних документів під час аудиту.

Якісний пост-аудит потребує висококваліфікованих фахівців, здатних аналізувати фінансові, економічні та юридичні аспекти митних операцій. Необхідно запровадити спеціалізовані навчальні програми для митників, підвищувати їх кваліфікацію та забезпечувати доступ до сучасних аналітичних інструментів.

Ефективна інтеграція митного пост-аудиту в систему митного контролю сприятиме:

- підвищенню ефективності виявлення порушень завдяки аналізу всієї ланки постачання товарів;
- зменшенню корупційних ризиків завдяки переведенню процесів у цифровий формат і зменшенню людського фактору;
- оптимізації митних процедур за рахунок скорочення часу митного оформлення та зменшення кількості необґрунтованих перевірок;
- наповненню державного бюджету за рахунок збільшення надходжень від митних платежів, виявлення ухилень і боротьби з тіньовими схемами;
- забезпеченню економічної безпеки країни, особливо в умовах військового стану, коли важливо контролювати стратегічний імпорт і запобігати незаконному переміщенню товарів.

Висновки. Інтеграція митного пост-аудиту у систему митного контролю є ключовим кроком на шляху до прозорої та ефективної митної системи. Вона вимагає комплексного підходу, що включає впровадження цифрових технологій, посилення міжнародної співпраці, реформування нормативно-правової бази та підготовку висококваліфікованих кадрів. Реалізація цих заходів дозволить Україні відповідати міжнародним стандартам митного контролю, суттєво покращити діловий клімат, забезпечити економічну безпеку та створити ефективну систему управління ризиками у сфері митної діяльності.

Список використаних джерел:

1. Співак І. В. Технології митного контролю доцільно удосконалити. *Вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*. 2010. № 2 (6). С. 146–150.

2. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Кіотська конвенція) від 18 травня 1973 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643 (дата звернення: 06.03.2025).

3. Гайдучок Т. С., Цегельник Н. І. Сучасні реалії та перспективи провадження аудиторської діяльності в умовах євроінтеграційних процесів. *Механізм регулювання економіки*. 2022. № 1–2 (95–96). С. 67–71.

4. Харкавий М. Митний пост-аудит: зарубіжний досвід та вітчизняна практика. *Світ фінансів*. 2013. № 3. С. 118–125.

5. Держмитслужба розпочала пілотний проєкт щодо здійснення пост-митного контролю. URL: https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/derzhmitsluzhba-rozpochala-pilotnii-proiekt-shchodo-zdiisnennia-post-mitnogo-kontroliu-1457 (дата звернення 09.03.2025)

6. Співак І. В. Митний пост-аудит: закордонний досвід на допомогу у впровадженні нової форми митного контролю в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 1. С. 205–208.

7. Бортнікова М. Г., Чикова Ю. Л. Митний пост-аудит в Україні: проблемні аспекти та напрями удосконалення. *Економіка та суспільство*. 2022. Вип. 44. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1828 (дата звернення: 05.03.2025)

8. Гончарук О. А. Формування та розвиток системи пост митного контролю в Україні. *Форум права*. 2011. № 3. С. 163–167.

9. Вакульчик О. М., Кнішек О. О. Концептуальні засади діяльності митних органів з постмитних перевірок суб'єктів ЗЕД. *Вісник академії митної служби України*. 2009. № 2. С. 46–54.

10. Про приєднання України до Міжнародної конвенції про спрощення і гармонізацію митних процедур у зміненій редакції згідно з Додатком І до Протоколу про внесення змін до Міжнародної конвенції про спрощення та гармонізацію митних процедур : Закон України від 05 жовт. 2006 р. № 227. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-16#Text (дата звернення 09.03.2025)

11. Єдинак Т. С., Єдинак В. Ю. Пост-митний аудит як фактор забезпечення економічної безпеки країни: зарубіжний досвід та українська перспектива. *Вісник академії митної служби України*. 2008. № 4. С. 70–76.

12. Івашова Л. М., Єдинак Т. С., Єдинак Ю. В. Основи митного пост-аудиту : навч. посібник. Дніпропетровськ : АМСУ, 2011. 200 с.

13. Сливка О. Пост-аудит як форма митного контролю в Україні та його перспективи. *Адміністративне право і процес*. 2018. № 6. С. 201–203.

14. БЕБ на Київщині викрило схему ухилення від сплати 4,8 млн грн митних платежів під час імпорту вагонів. URL: https://esbu.gov.ua/news/beb-na-kyivshchyni-vykrylo-skhemu-ukhylennia-vid-splaty-48-mln-hrn-mytnykh-platezhiv-pid-chas-importu-vahoniv?v=67c192a6e9017 (дата звернення: 05.03.2025)

15. Тищенко В. Ф., Кулик Ю. С. Митні ризики: сутність та управління. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 55. URL: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2835/2758 (дата звернення: 09.03.2025)

16. Капітанець С. В., Руда Т. В. Удосконалення підходів у використанні системи управління ризиками у сфері пост-митного контролю. *Сталий розвиток економіки*. 2024. № 1(48). С. 351–359.

References:

1. Spivak I. V. (2010) Tekhnolohii mytnoho kontroliu dotsilno udoskonalyty [Customs control technologies should be improved.]. *Visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy "Kyivskyi politekhnichnyi instytut" – Bulletin of the National Technical University of Ukraine "Kyiv Polytechnic Institute"*, no. 2 (6), pp. 146–150.

2. Mizhnarodna konventsiia pro sproshchennia ta harmonizatsiiu mytnykh protsedur (Kiotska konventsiia) vid 18 travnia 1973 roku [International Convention on the Simplification and Harmonization of Customs Procedures (Kyoto Convention)]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643 (accessed March 9, 2025)

3. Haiduchok T. S., Tsehelnyk N. I. (2022) Suchasni realii ta perspektyvy provadzhennia audytorskoi diialnosti v umovakh yevrointehratsiinykh protsesiv [Current realities and prospects of audit activities in the context of European integration processes]. *Mekhanizm rehuliuvannia ekonomiky – The mechanism of economic regulation*, no. 1–2 (95–96), pp. 67–71.

4. Kharkavyi M. (2013) Mytnyi post-audyt: zarubizhnyi dosvid ta vitchyzniana praktyka [Customs post-audit: foreign experience and domestic practice]. *Svit finansiv – The world of finance*, no. 3, pp. 118–125.

5. Derzhmytsluzhba rozpochala pilotnyi proiekt shchodo zdiisnennia post-mytnoho kontroliu [The State Customs Service has launched a pilot project on post-clearance control]. Available at: https://customs.gov.ua/en/news/novini-20/post/derzhmitsluzhba-rozpochala-pilotnii-proiekt-shchodo-zdiisnennia-post-mitnogo-kontroliu-1457 (accessed March 9, 2025)

6. Spivak I. V. (2022) Mytnyi post-audyt: zakordonnyi dosvid na dopomohu u vprovadzhenni novoi formy mytnoho kontroliu v Ukraini [Customs post-audit: foreign experience to help implement a new form of customs control in Ukraine]. *Yurydychnyi naukovyi elektronnyi zhurnal – Legal scientific electronic journal*, no. 1, pp. 205–208.

7. Bortnikova M. H., Chykova Yu. L. (2022) Mytnyi post-audyt v Ukraini: problemni aspekty ta napriamy udoskonalennia [Customs Post-Audit in Ukraine: Problematic Aspects and

Areas of Improvement]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*, vol. 44. Available at: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1828 (accessed March 5, 2025)

8. Honcharuk O. A. (2011) Formuvannia ta rozvytok systemy post mytnoho kontroliu v Ukraini [Formation and Development of the Post-Customs Control System in Ukraine]. *Forum prava – Forum of Law*, no. 3, pp. 163–167.

9. Vakulchyk O. M., Knishek O. O. (2009). Kontseptualni zasady diialnosti mytnykh orhaniv z postmytnykh perevirok subiektiv ZED [Conceptual Principles of the Customs Authorities' Activities on Post-Clearance Inspections of Foreign Economic Activity Entities]. *Visnyk akademii mytnoi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the Academy of the Customs Service of Ukraine*, no. 2, pp. 46–54.

10. Pro pryiednannia Ukrainy do Mizhnarodnoi konventsii pro sproshchennia i harmonizatsiiu mytnykh protsedur u zminenii redaktsii zghidno z Dodatkom I do Protokolu pro vnesennia zmin do Mizhnarodnoi konventsii pro sproshchennia ta harmonizatsiiu mytnykh protsedur : Zakon Ukrainy vid 05 zhovt. 2006 r. № 227 [Tax Code of Ukraine (2006), Law No. 227. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine]. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-16#Text (accessed March 9, 2025)

11. Yedynak T. S., Yedynak V. Yu. (2008) Post-mytnyi audyt yak faktor zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky krainy: zarubizhnyi dosvid ta ukrainska perspektyva [Post-Clearance Audit as a Factor in Ensuring the Economic Security of the Country: Foreign Experience and Ukrainian Perspective]. *Visnyk akademii mytnoi sluzhby Ukrainy – Bulletin of the Academy of Customs Service of Ukraine*, no 4, pp. 70–76.

12. Ivashova L. M., Yedynak T. S., Yedynak Yu. V. (2011) Osnovy mytnoho post-audytu : navch. Posibnyk [Fundamentals of customs post-audit: a textbook]. Dnipropetrovsk : AMSU, 200 p. (in Ukrainian)

13. Slyvka O. (2018) Post-audyt yak forma mytnoho kontroliu v Ukraini ta yoho perspektyvy [Post-audit as a form of customs control in Ukraine and its prospects]. *Administratyvne pravo i protses – Administrative law and procedure*, no. 6, pp. 201–203.

14. BEB na Kyïvshchyni vykrylo skhemu ukhylennia vid splaty 4,8 mln hrn mytnykh platezhiv pid chas importu vahoniv [Kyiv Oblast: BES uncovers scheme to evade UAH 4.8 million in customs duties on import of railcars]. Available at: https://esbu.gov.ua/news/beb-na-kyivshchyni-vykrylo-skhemu-ukhylennia-vid-splaty-48-mln-hrn-mytnykh-platezhiv-pid-chas-importu-vahoniv?v=67c192a6e9017 (accessed March 5, 2025)

15. Tyshchenko V. F., Kulyk Yu. S. (2023) Mytni ryzyky: sutnist ta upravlinnia [Customs risks: essence and management]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and society*, vol. 55. Available at: https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2835/2758 (accessed March 9, 2025)

16. Kapitanets S. V., Ruda T. V. (2024) Udoskonalennia pidkhodiv u vykorystanni systemy upravlinnia ryzykamy u sferi post-mytnoho kontroliu [Improving approaches to the use of the risk management system in the field of post-clearance control]. *Stalyi rozvytok ekonomiky – Sustainable development of the economy*, no. 1(48), pp. 351–359.